Mavi

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI MAATALOUSTUOTTEIDEN MARKKINAJÄRJESTELYSTÄ ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt kirjallista lausuntoa ehdotukseksi hallituksen esityksestä laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta. Maaseutuvirasto kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta ja toteaa kohteliaimmin seuraavaa:

Tarve lain muuttamisesta johtuu uudistuneesta Euroopan unionin lainsäädännöstä, jossa aiemmin erilliset koulumaitojärjestelmä ja kouluhedelmäjärjestelmä on yhdistetty saman lainsäädännön alle. Lisäksi Suomi on päättänyt toimeenpanna kouluhedelmäjärjestelmää lukuvuodesta 2017/2018 alkaen, jonka vuoksi asiasta on säädettävä kansallisesti.

33 § Koulujakelutukeen kelpoiset tuotteet

Uudessa koulujakelujärjestelmässä koulumaitotukeen kelpoisten tuotteiden tukitasoja ollaan muuttamassa merkittävästi nykyisestä koulumaitotukijärjestelmästä. Tukikelpoisiin tuotteisiin ollaan lisäämässä luonnonmukaisesti tuotetut (luomu) tuotteet omaksi ryhmäkseen ja tälle ryhmälle säädetään tavanomaisesti tuotettuja tuotteita korkeampi tukitaso. Varsinaisista tukikelpoisista tuotteista ja tukitasoista säädetään valtioneuvoston asetuksella, mutta valtuudesta asiaan säädetään laissa.

Maaseutuvirasto on huolissaan siitä, että luomutuotteiden korkeampi tukitaso vaikuttaa negatiivisesti tavanomaisten tuotteiden tukitasoon ja varsinkin olemassa olevassa koulumaitojärjestelmässä maksettaviin tukimääriin. Maaseutuviraston näkökulmasta olisi hyvin tärkeää säilyttää nykyinen tukitaso, joka on noin 3,7 miljoonaa euroa vuosittain. Maaseutuvirasto on huolissaan, että muutokset tukijärjestelmässä johtavat siihen, ettei Euroopan unionin Suomelle osoittamia koulujakelutukieuroja pystytä tehokkaasti kotiuttamaan.

Mikäli muutoksia koulumaitojärjestelmään tehdään, tuen kokonaismäärän arviointi ja budjetin hallinta on Maaseutuviraston näkökulmasta epävarmaa. Mikäli koulumaitojärjestelmä säilytetään samanmuotoisena kuin se nykymuodossaan on, Maaseutuvirasto pystyy paremmin seuraamaan budjettia ja reagoimaan mahdollisiin budjettikaton ylityksiin. Suunnitellut muutokset muuttavat ennakoitavuuden epävarmaksi ja epätäsmälliseksi, koska Maaseutuvirastolla ei ole käytössään vertailulukuja aiemmilta vuosilta. Esimerkiksi luomutuotteiden todellisesta menekistä koulu- ja päiväkotiruokailussa ei ole olemassa koulumaitojärjestelmästä kertynyttä tilastotietoa.

Maaseutuvirasto on laatinut karkean esimerkin tukimäärän muuttumisesta, mikäli luomutuotteita tuetaan korkeammalla tukitasolla. Litramääränä on käytetty lukuvuoden 2014–2015 rasvattoman maidon, ykkösmaidon ja rasvattoman piimän maksettuja määriä litroina (noin 17 470 793 litraa). Viiden prosentin osuus perustuu arvioon siitä, mikä nykyisin voisi olla luomutuotteiden osuus maitotuotteista.

Maaseutuvirasto
PL 405, 60101 Seinäjoki
puh. 0295 31 2000

Landsbygdsverket
PB 405, 60101 Seinäjoki
tfn 0295 31 2000

Finnish Agency for Rural Affairs
PO Box 405, 60101 Seinäjoki
tel. +358 295 31 2000

Esimerkki. Luomutuotteiden tukitaso on 0,27 euroa, tavallisten tuotteiden 0,09 euroa. 5 % haetuista määristä on luomutuotteita.

17 470 793 * 0,95 * 0,09 = 1 493 752,80
17 470 793 * 0,05 * 0,27 = 235 855,71

Yhteensä 1 729 608,51 euroa

Esimerkistä näkee, että kokonaistukimäärä jää alle nykyisin maksettavan tukimäärän, tällä laskelmalla jopa noin 2 miljoonaa euroa. Maaseutuviraston tavoitteena on Suomen saamien tukimäärien tehokas käyttö. Maaseutuvirasto on myös huolissaan, että tukitason muutokset vaikuttavat negatiivisesti kuntatalouteen ja että kustannukset luomutuotteiden suosimisesta tukiohjelmassa siirtyvät kuntien maksettaviksi. Lisäksi tavallisten tuotteiden pienempi tukitaso vaikuttanee asiakkaiden halukkuuteen hakea tukea. Tukimuodon hyödyntäminen saattaa muuttua taloudellisesti kannattamattomaksi.

33 b § Koulujakelutuen määrä ja tukikausi

Pykälän toisessa momentissa säädettäisiin siitä, että jos hyväksyttävien hakemusten perusteella laskettava tuen määrä ylittää 1 momentissa tarkoitetun enimmäismäärän, tuen määrää voidaan muuttaa suhteessa tuen ylittymiseen.

Maaseutuvirasto on tuonut lain valmisteluvaiheessa esille, että tällaisen ylittymisen havaitseminen kesken lukuvuoden on todella hankalaa, käytännössä mahdotonta. Lisäksi tuen määrän muuttaminen ja tuenhakijoiden tasapuolinen kohtelu osoittautuisivat käytännössä haastaviksi. Myös eripituiset hakukaudet vaikeuttavat toteutuvan tukimäärän seurantaa. Tuen määrän muuttamisessa pitää ottaa huomioon myös toimittajahakijat, jotka myyvät tuotteita alennetulla (tuetulla) hinnalla omille asiakkailleen. Jos tuen määrää muutettaisiin jälkikäteen, hallinnolliset seuraukset eivät kohdistuisi vain Maaseutuvirastoon, vaan myös toimittajahakijoihin ja heidän asiakkaisiinsa. Toimittajahakijoille maksettava tuki kattaa noin 65 % maksetusta tuesta.

Maaseutuvirasto on huolissaan siitä, että ohjelman hallinnointi muuttuu hitaaksi ja raskaaksi. Maaseutuviraston tavoitteena on hallinnon yksinkertaistaminen ja turhan byrokratian purkaminen. Suunnitelmien mukaan valtioneuvoston asetus tullaan laatimaan 1–2 kertaa vuodessa, jotta koulujakelutukea voidaan maksaa. Maaseutuvirasto toivoo, että asiaan haettaisiin yhdessä aktiivisesti kevyempää hallinnollista menettelyä, kunhan koulujakelujärjestelmä saadaan Suomessa käyntiin.

Ylitarkastaja Jenni Anttila